Οικογένεια ή επάγγελμα: Διλήμματα παρεπιδήμων (Κώστας Ε. Τσιρόπουλος)

Categories : ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

Date : 9 Φεβρουαρίου, 2021

Ο άνθρωπος δεν μπορεί να υπάρξει, αν δεν γεννηθεί μέσα στον κόσμο. Με το σώμα του το ίδιο και με τις αισθήσεις του βεβαιώνεται πως ζει. Και αργότερα, με την συνείδησή του, πως υπάρχει. Και με την ψυχή του, πως είναι. Σπάνια, μέσα στην ιστορία τού κόσμου, ο άνθρωπος κατορθώνει, εγείροντας και συγκρατώντας σε αγρυπνία όλες του τις δυνάμεις, σώματος, νου, καρδιάς και ψυχής, να βιώσει το υπάρχειν στην πληρότητά του. Για τούτο και σπάνια, συνειδητοποιεί την τραγική οδύνη τής καταστατικής ως όντος μοναξιάς του. Μιας μοναξιάς που εκκινά από το φλογώδες μυστήριο της σύλληψής του για να καταλήξει, απαρέγκλιτα, στο βουβό μυστήριο της αποχώρησής του, του θανάτου.

Μέσα σ’ αυτές τις αναπόφευκτες συντεταγμένες τής ύπαρξης, ο παρεπίδημος στον κόσμο άνθρωπος, συμπεριφέρεται ως αθάνατος, και προσωπικά, και κοινωνικά. Δημιουργεί θεσμούς, υπακούοντας στις αξιώσεις του να υπάρχει ως άνθρωπος. Και τους κρυσταλώνει ώστε να συνιστούν την αναπότρεπτη θεμελίωση του βίου του όλου. Γιατί διαθέτει μνήμη. Διότι η ύπαρξή του όλη είναι διαποτισμένη με μνήμη. Οι θεσμοί, τα ήθη, τα έθιμα του βίου συνιστούν αξιώσεις τής μνήμης αυτής που καθιστά την ζωή ανθρωπινή, γιατί την συναρτά, στα βάθη τής ύπαρξής μας, με τα μυστικά κέντρα τού όντος, εκείνα που συνθέτουν τον άνθρωπο.

Με αυτά τα πανίερα κέντρα συνδέεται οργανικά η οικογένεια. Από το ζεύγος των γονέων του ανακύπτει ερωτικά στην ζωή τού κόσμου. Αυτό το ζεύγος, ιδίως η μητέρα, αποσφραγίζει τον ακένωτο πλούτο των συναισθημάτων εντός του. Σ’ αυτό υπάγεται, ώσπου να ενηλικιωθεί και ν’ αποφασίσει αν θα πλάσει ο νέος άνθρωπος, κι εκείνος, μια οικογένεια. Αν θα συζευχθεί και αν θα φέρει στον κόσμο παιδιά.

Αυτές οι κεφαλαιώδεις πράξεις δεν συνιστούν, με κανένα τρόπο, υποχρεώσεις εκείνου που ζει μέσα σε μια οργανωμένη κοινωνία. Αλλά, γενικότερα, συνιστούν βαθύτατες ανάγκες τής ύπαρξής του όλης, που είναι οι ανάγκες τού έρωτα, της στοργής, της μορφοποίησης του βίου, της ασφάλειας, όλου του πλέγματος εσωτερικών και εξωτερικών επιταγών που συνθέτουν την ευμενή σχεδία του για να επιπλώσει στον κόσμο —και για να τον διαπλεύσει, ως παρεπίδημος.

Η οικογένεια δεν αποτελεί υποχρέωση αλλ' ανάγκη. Και ο άνθρωπος που έτσι την

νιώθει, την πλάθει, με όλα τα υλικά της ύπαρξής του, το σώμα του, την καρδιά, το νου. Την πλάθει μέσα στον χρόνο και την ορθώνει, ως επίτευγμα, μέσα στην κοινωνία οπού εγκαταβιώνει. Συνθεμένη με υλικά ιερά τής ύπαρξης, είναι αναπότρεπτο η οικογένεια να υπερβαίνει τον θεσμό, να συνιστά μια συντεταγμένη τού όντος απαραίτητη — ποτέ όμως υποχρεωτική. Αποκαλύπτεται, έτσι, η οικογένεια ως κέντρο τού βίου όλου, και του προσωπικού, και του κοινωνικού.

Αλλά ο βίος αυτός για να ευπορήσει, πρέπει να τρέφεται από την εργασία τού ανθρώπου. Η εργασία συνιστά όχι μόνο καταστατική τής ύπαρξής μας επιταγή αλλά και αξίωση κοινωνική των βασικών δομών τής ζωής. Η εργασία υπηρετεί την ύπαρξη και τροφοδοτεί την οικογένεια. Το επάγγελμα, υπηρετεί την κοινωνία που δεν είναι δυνατό να νοηθεί χωρίς ανθρώπους με καθορισμένη μορφή εργασίας σταθερή.

Και όσο ο άνθρωπος ζει και μεταγγίζει στις κοινωνικές δομές μιαν ισορροπία σώματος, νου και καρδιάς, όσο δεν λησμονεί πως είναι παρεπίδημος στον κόσμο αυτό, και η οικογένεια, και το επάγγελμα διατηρούν κι αυτά την ισορροπία τους, συγκλίνοντας σταθερά στην υπηρέτηση του ανθρώπου, στην θωράκιση και στον βαθύτερο εξευγενισμό του.

Όταν αυτή η θαυμαστή και αξιοζήλευτη ισορροπία διαταραχθεί, τότε και η οικογένεια, και το επάγγελμα εισέρχονται σε κρίση. Διότι χάνουν την νευραλγικής σημασίας επικέντρωσή τους στον άνθρωπο. Και είναι περίοδος κρίσης δεινής αυτή που διέρχεται η ανθρωπότητα καθώς διαπεραιώνεται στον 21ο αιώνα. Διότι ο άνθρωπος έχει λησμονήσει την θεϊκή εγγύησή του και συμπεριφέρεται ως κληρονόμος τού κόσμου τούτου. Και ένας τέτοιος κληρονόμος ενδιαφέρεται για το χρήμα και για την απόλαυση.

Ωθείται έτσι από την οικογένεια προς το επάγγελμα που αναγορεύεται σε αυτοσκοπό. Οι σύζυγοι χάνονται μεταξύ τους, τα παιδιά χάνουν τους γονείς και οι γονείς τα παιδιά, η σχεδία τού βίου όλου κλυδωνίζεται από τον αδίσταχτο εγωκεντρισμό τής φιληδονίας και ο παρεπίδημος χαρακτήρας, ο καταστατικός, του ανθρώπου σκοτίζεται, λησμονείται.

Μέσα σ’ ετούτη την τραγική λησμοσύνη ανακύπτουν τα διλήμματα του εγωκεντρισμού που ωθούν τον άνθρωπο προς το επάγγελμα ως απορροφητήρα αχόρταγο του όντος από όπου πηγάζει η υλιστική ευδαιμονία και η παραισθητική νεύρωση πως ο άνθρωπος πλάστηκε για να εργάζεται και να παράγει χρήμα. Στην λησμοσύνη αυτή βρίσκεται η πηγή των πολύμορφων κρίσεων που ζει η οικογένεια, που οφείλει να μένει ανοιχτή στον χρόνο αλλά σταθερή στην αγάπη, μέσα σε ισορροπίες εξανθρωπιστικές των μελών της.

Η πολλαπλή λησμοσύνη φέρει τον σημερινό άνθρωπο προς μιαν άγρια, αβάσταχτη

μοναξιά: την μοναξιά τού όντος που δεν ζει στην κάθετη διάστασή του, στην διάσταση την θρησκευτική, εκείνη που μεταμορφώνει την μοναξιά σε ιερουργία αγάπης, σε βίωση μνήμης τής καταγωγής του, της αποστολής του, της μετάβασής του αλλού. Μέσα σ' αυτή την αγάπη, και η οικογένεια, και το επάγγελμα, διατηρούν τον κοσμικό τους χαρακτήρα και ο άνθρωπος, τον υπερκοσμικό του. Αυτόν που τον πλημμυρίζει με αγάπη και κατανόηση. «*Ταύτα έδει ποιήσαι, κάκείνα μη αφιέναι*».

(Πηγή: Περιοδικό "ΕΥΘΥΝΗ" τ. 340)